

KS. MACIEJ RADEJ

 <https://orcid.org/0000-0002-0127-7875>

NOWE WYZWANIA KATOLICKICH MEDIÓW

Przesłanie papieża Franciszka do członków *Catholic Press Association*

W Stanach Zjednoczonych dużym uznaniem cieszy się książka *Bridges not walls. A book about interpersonal communication*¹. Jest to praca zbiorowa pod redakcją Johna Stewarta, poświęcona komunikowaniu się między ludźmi. Od pierwszego wydania w 1973 roku była ona wielokrotnie wznawiana. Książka ta została doceniona także w Polsce. W naszym kraju ukazała się po raz pierwszy w roku 2000 dzięki staraniom Wydawnictwa Naukowego PWN. Nosi tytuł *Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi*². Podobnie jak w Stanach Zjednoczonych miała już też kilka wydań. Autorzy tego cennego opracowania wskazują, jak porozumiewać się z ludźmi. Co należy czynić, aby kontakty interpersonalne były życiową przyjemnością, a nie udręką, bądź też posługując się tytułowym obrazem, by były budowaniem mostów, a nie wznoszeniem murów. Komunikacja interpersonalna nie ogranicza się jedynie do słów, ale wpływa na nią sposób ich wymawiania, ton głosu, przerwy, gesty, pozycje ciała i wiele innych subtelnych międzyludzkich

---

KS. MACIEJ RADEJ (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) – dr teol., pracownik naukowy w Katedrze Duchowości Mediów i Relacji Społecznych na Wydziale Nauk Społecznych UPJPII w Krakowie, autor książek: *Kaznodziejstwo biskupa, arcybiskupa i kardynała Karola Wojtyły w katedrze na Wawelu* (Kraków 2008) i *Istotne problemy kaznodziejskie* (Kraków 2013) oraz wielu artykułów zamieszczonych w recenzowanych czasopismach naukowych; maciej.radej@upjp2.edu.pl.

¹ *Bridges not walls. A book about interpersonal communication*, New York 1973 (1977, 1982, 1986, 1990, 1995 itd.).

² *Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi*, red. J. Stewarta, Warszawa 2000.

doznań³. Autorzy tego kompendium zwracają kolejno uwagę na komunikację werbalną i niewerbalną, samoświadomość i świadomość obecności innych, umiejętność słuchania, męskie i kobiece style ekspresji, umiejętność budowania przyjaźni i komunikację w rodzinie. Podejmują także niełatwe problemy, jak rodzenie się konfliktów i trudna komunikacja między kulturami, przekraczanie barier koloru skóry, orientacji seksualnej, niepełnosprawności i wieku.

Na wiele aspektów poruszonych w tym dziele zwrócił uwagę papież Franciszek w swym przesłaniu z 30 czerwca 2020 roku, skierowanym do uczestników Konferencji Mediów Katolickich (*Catholic Media Conference*). Ta doroczna konferencja Stowarzyszenia Prasy Katolickiej (*Catholic Press Association*)⁴ miała się pierwotnie odbyć w USA, w Portland w stanie Oregon, w dniach od 29 czerwca do 2 lipca 2020 r. Jednakże pandemia COVID-19 przekreśliła te plany i zmusiła katolickich specjalistów od mediów do jej odwołania. Zamiast tego doroczne obrady odbyły się po raz pierwszy wirtualnie, w dniach od 30 czerwca do 2 lipca 2020 r. Wysoką rangę konferencji nadał papież Franciszek przekazując członkom Stowarzyszenia Prasy Katolickiej pierwsze w historii papieskie przesłanie, wyrażające poparcie dla ich służby Kościołowi.

Niniejszy artykuł przybliży treść tego listu papieża Franciszka. Jest w nim wiele elementów poruszanych przez wspomnianą wyżej książkę amerykańskich autorów. Biskup Rzymu apeluje bowiem w swym liście, by „budować mosty, burzyć mury, widzialne i niewidzialne, które uniemożliwiają szczerzy dialog i prawdziwą komunikację między jednostkami i wspólnotami”⁵.

Powstanie i cele *Catholic Press Association*

Stare przysłowie mówiące, że potrzeba jest matką wynalazków, ma także swe zastosowanie w doprowadzeniu do powstania stowarzyszenia prasy katolickiej. O ile bowiem w XIX wieku w Stanach Zjednoczonych Ameryki

---

³ K. Skarżyńska, *Dlaczego osobista komunikacja jest tak cenna?*, w: *Mosty zamiast murów*, s. 9.

⁴ Pełna nazwa brzmi: *Catholic Press Association of the United States and Canada*. Często używany jest skrót CPA.

⁵ *Message of His Holiness Pope Francis to the Catholic Media Conference sponsored by the Catholic Press Association*, http://www.vatican.va/content/francesco/en/messages/pont-messages/2020/documents/papa-francesco_20200630_messaggio-catholic-press-association.html [30.06.2020].

panowała atmosfera przychylna dla religii w ogólności, a społeczeństwo było chrześcijańskie, o tyle nie dotyczyło to Kościoła rzymskokatolickiego. Chociaż konstytucja USA przyznała mu prawo swobodnego rozwoju, nie mogła zmienić faktu, że w społeczeństwie amerykańskim głęboko tkwiły brytyjskie uprzedzenia wobec „papizmu”. I właśnie im bardziej przeniknięte ono było religią, tym mniej sprzyjająca była atmosfera dla katolicyzmu. Był on religią mniejszości etnicznych, przede wszystkim Irlandczyków i Niemców, a w drugiej połowie XIX stulecia Polaków i Włochów. Fakt ten potęgował izolację katolików, dodając do bariery religii barierę obyczajów i uczuć narodowych obcych na gruncie amerykańskim, a w przypadku wszystkich grup narodowościowych prócz Irlandczyków jeszcze barierę językową⁶. Ponadto począwszy od roku 1820 nastąpiło ożywienie nastrojów antykatolickich. W 1827 roku około trzydziestu periodyków protestanckich, inspirowanych głównie przez baptystów, zaczęło piętnować „papizm” jako niemoralny, bluźnierczy, okrutny i antychrześcijański. W 1830 roku założono w Nowym Jorku dziennik „The Protestant”, którego jedynym celem była walka z katolicyzmem. W tym samym celu powołano Stowarzyszenie Protestanckie (*Protestant Association*), które starało się szerzyć propagandę antykatolicką, organizując serie wykładów, wiece, dysputy publiczne, wysyłając listy do gazet. Ta kampania oszczerstw prowadziła do napadów na klasztory i kościoły, które kończyły się często krwawymi starciami. Ruchy natywistyczne w USA sprawiły, że w szkołach publicznych zmuszano katolickie dzieci do posługiwania się Biblią protestancką, a nawet podręcznikami obrażającymi ich wiarę. Dlatego też w poszczególnych diecezjach zaczęto tworzyć sieć szkół katolickich⁷.

W odpowiedzi na propagandę antykatolicką powstało w 1822 roku pierwsze czasopismo katolickie – „The Catholic Miscellany”⁸. Powołał je do życia biskup John England (1786–1842). Zanim w 1820 roku został biskupem Charleston w Karolinie Południowej, ten wybitny Irlandczyk redagował w swej starej ojczyźnie pismo „The Chronicle”. Miał więc doświadczenie edytorskie. Świetnie wykształcony, dość powiedzieć, że w swym seminarium diecezjalnym sam był wykładowcą większości przedmiotów, włącznie z algebrą, uważał, że w celu rozprawienia się z fałszywymi

---

⁶ L.J. Rogier, G. de Bertier de Sauvigny, J. Hajjar, *Historia Kościoła*, t. 4 (1715–1848), Warszawa 1987, s. 243–244.

⁷ Tamże, s. 250–251.

⁸ Czasopismo to działa do dzisiaj. Jest oficjalną gazetą diecezji Charleston. Zob. <https://themiscellany.org/> [2.09.2020].

przedstawieniami wiary katolickiej, jej przeinaczeniami i wypaczeniami potrzeba mieć własne narzędzie. Nie wystarczy tylko posługiwać się świecką prasą. Biskup John England, mimo iż początkowo nie spotkał się z akceptacją innych biskupów, nie ustawał w swych staraniach o rozwój prasy katolickiej. Ostatecznie w 1837 roku, na zakończenie trzeciego plenarnego synodu w Baltimore, otrzymał poparcie i zachętę zarówno duchowieństwa jak i wiernych do korzystania z tej formy ugruntowania wiary katolickiej⁹. Nieco później, w 1884 roku, podejmując tę myśl biskupi amerykańscy polecili, aby każdy dom katolicki prenumerował przynajmniej jedno pismo katolickie wydawane na dobrym poziomie¹⁰.

Wydawcy katolickiej prasy w USA stojąc wobec nowych wyzwań zdawali sobie sprawę z konieczności zintegrowania działań podejmowanych na tym polu przez poszczególne parafie i diecezje. Po czterech nieudanych próbach zostało w końcu powołane do życia *Catholic Press Association* – Stowarzyszenie Prasy Katolickiej. Doszło do tego podczas pierwszej, założycielskiej konwencji, która odbyła się w Chittenden Hotel w Columbus, stolicy stanu Ohio, w dniach 24–25 sierpnia 1911 roku. Około 60 delegatów reprezentujących prasowych i medialnych specjalistów z 37 instytucji wydawniczych, w tym 6 kobiet, 24 kapłanów i ponad 30 świeckich podjęło dzieło upowszechniania wiadomości o Kościele i jego dziełach, przeciwdziałania negatywnym wpływom prasy świeckiej, zniekształcającej lub wypaczającej ten obraz, oraz rozwijania obsługi prasowej i umiejętną reklamę¹¹.

Dzisiaj *Catholic Press Association* (CPA) jest prężnym stowarzyszeniem prasowych i medialnych specjalistów z całego świata. Od ponad stu lat służy pomocą Kościołowi katolickiemu w USA i Kanadzie. Zrzesza ponad 600 organizacji członkowskich i dociera do ponad 26 milionów ludzi. Jej deklarowanym celem jest niesienie pomocy swoim członkom w skutecznej służbie za pośrednictwem słowa drukowanego i mediów elektronicznych, potrzebom społecznym, intelektualnym i duchowym całej rodziny ludzkiej oraz szerzeniu i wspieraniu królestwa Bożego. Prezesem *Catholic Press Association* jest Greg Erlandsen, wydawca czasopisma „Our Sunday Visitor” i wielu publikacji katolickich, a wiceprezesem CPA jest Robert DeFrancesco, wydawca „The Catholic Sun”, miesięcznika diecezji rzymskokatolickiej w Phoenix w Arizonie. Strukturalnie *Catho-*

---

⁹ Zob. [https://en.wikipedia.org/wiki/John_England_\(bishop\)](https://en.wikipedia.org/wiki/John_England_(bishop)) [02.09.2020]

¹⁰ Zob. <https://www.catholicpress.org/page/HistoryCPA> [2.09.2020].

¹¹ Tamże.

lic Press Association dzieli się na cztery regiony: wschodni, południowy, środkowo-zachodni i zachodni¹². Swoją działalnością CPA poprzez prasę i media elektroniczne włącza się w misję głoszenia Ewangelii wszystkim ludziom. O docenieniu roli i rangi tej działalności świadczy list papieża Franciszka skierowany do członków *Catholic Press Association*.

Przesłanie papieża Franciszka dla mediów

Na wstępie swego listu Papież zaznaczył, że *Catholic Press Association* po raz pierwszy w swej ponadstuletniej historii przeprowadza swoją roczną konferencję w sposób wirtualny. Stało się to na skutek pandemii koronawirusa. Papież Franciszek wyraził swoją bliskość z tymi, którzy zostali dotknięci wywołaną przez wirus chorobą COVID-19 i podziękował wszystkim dziennikarzom, którzy pomimo zagrożenia zdrowotnego, podejmowali swoją życiową misję i pracowali na rzecz swoich sióstr i braci.

Przywołując hasło tegorocznej konferencji: *Together While Apart – Razem choć oddaleni od siebie*, lub też *Razem podczas rozłąki*, Papież podkreślił, iż słowa te dobrze oddają przeżywany czas pandemii. Paradoksalnie poczucie wspólnoty pomiędzy ludźmi wyłoniło się z doświadczenia społecznego dystansu narzuconego przez pandemię. Papież przypomniał swoje orędzie na 53. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu (*World Communications Day*) w 2019 roku. Koncentrowało się ono wokół słów św. Pawła „Wszyscy tworzymy jedno” (Ef 4, 25). Apostoł Narodów wychodząc od metafory ciała i jego członków mówił o wzajemnej relacji między ludźmi, opartej na jednoczącym je organizmie. Bycie członkiem jednego organizmu stanowi głęboką motywację do odrzucenia kłamstwa i mówienia prawdy. Pandemia dowiodła, iż wszyscy tworzymy jeden organizm. „Doświadczenie ostatnich miesięcy pokazało, jak istotna jest misja mediów w zbliżaniu ludzi, skracaniu dystansu, dostarczaniu niezbędnych informacji oraz otwieraniu umysłów i serc na prawdę” – stwierdził Franciszek w swym liście do członków *Catholic Press Association*¹³.

W tym kontekście papież Franciszek przypomniał wielkie dzieło powołanego do życia w 1822 roku pierwszego czasopisma katolickiego „*The Catholic Miscellany*”, o którym była mowa wyżej. Papież podkre-

¹² Zob. https://en.wikipedia.org/wiki/Catholic_Press_Association [2.09.2020].

¹³ „The experience of these past months has shown how essential is the mission of the communications media for bringing people together, shortening distances, providing necessary information, and opening minds and hearts to truth”. Zob. *Message of His Holiness Pope Francis*.

ślił, że zarówno jego założyciel, biskup John England, jak i inni pasterze rozumieli potrzebę prasy otwierającej umysł i serca na prawdę. Dzisiaj temu celowi służą nie tylko liczne tytuły prasowe, ale także radio, telewizja, media społeczne. Wszystkie one komunikują, informują i łączą.

W dalszej części swego listu papież Franciszek przytoczył tradycyjne, trzynastoliterowe motto Stanów Zjednoczonych: *E pluribus unum* (z wielu jeden). Znajduje się ono na pieczęci USA i na wielu monetach, wskazując, że z wielu stanów, plemion, ras i religii wyrósł jeden naród amerykański, zatroskany o wspólne dobro. Ta troska – podkreśla papież Franciszek – jest dzisiaj bardzo potrzebna, gdyż świat współczesny znaczone jest wciąż konfliktami i polaryzacją, na które nie są także odporni katolicy. Trzeba budować jedność.

W liście padają ważne, fundamentalne stwierdzenia na temat komunikacji medialnej. Zdaniem papieża Franciszka wszelka komunikacja ma swoje ostateczne źródło w życiu Boga w Trójcy Jedynej, który dzieli się z nami bogactwem swego boskiego życia i zachęca nas do podjęcia przekazywania tego skarbu innym poprzez naszą jedność w służbie prawdy¹⁴.

W tym kontekście Papież wypowiada ważne słowa wskazujące, jakich mediów oczekuje wspólnota katolicka. „Potrzebujemy mediów zdolnych budować mosty, burzyć mury, widzialne i niewidzialne, które uniemożliwiają szczerzy dialog i prawdziwą komunikację między jednostkami i wspólnotami. Potrzebujemy mediów, które mogą pomóc ludziom, zwłaszcza młodym, odróżnić dobro od zła, wypracować zdrowy osąd oparty na jasnym i bezstronnym przedstawieniu faktów oraz zrozumieć znaczenie pracy na rzecz sprawiedliwości, zgody społecznej i szacunku dla naszego wspólnego domu”¹⁵ – stwierdza w swym przesłaniu papież Franciszek.

Potrzebujemy kobiet i mężczyzn, którzy sprawią, że media będą służyć dobru i prawdzie, a nie różnym wypaczeniom i zniekształceniom prawdy. Zdaniem Papieża w Kościele nie jest ważne, czy media są duże czy małe. Przecież w organizmie ludzkim jedne członki są duże, inne małe,

---

¹⁴ „All communication has its ultimate source in the life of the triune God, who shares with us the richness of his divine life and calls us in turn to communicate that treasure to others by our unity in the service of his truth”. Zob. *Message of His Holiness Pope Francis*.

¹⁵ „We need media capable of building bridges, defending life and breaking down the walls, visible and invisible, that prevent sincere dialogue and truthful communication between individuals and communities. We need media that can help people, especially the young, to distinguish good from evil, to develop sound judgments based on a clear and unbiased presentation of the facts, and to understand the importance of working for justice, social concord and respect for our common home”. Zob. *Message of His Holiness Pope Francis*.

ale wszystkie są potrzebne. Przywołując słowa św. Pawła: „Wszyscyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, [aby stanowić] jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. Wszyscyśmy też zostali napojeni jednym Duchem” (1Kor 12, 13), Papież stwierdza, że potrzeba, aby każdy dziennikarz wierzący w Chrystusa czuł się powołany do głoszenia prawdy w miłości, „aby wszystko rosło ku Temu, który jest Głową – ku Chrystusowi” (Ef 4, 15).

Papież zaznaczył, że dziennikarstwo nie jest jedynie sumą kompetencji zawodowych. „Dobry dziennikarz poświęca się całkowicie dla dobra innych, na każdym poziomie, zaczynając od życia jednostki, aż po dobro całej rodziny ludzkiej. Nie możemy prawdziwie komunikować się, jeśli nie zaangażujemy się osobiście, jeśli nie będziemy mogli własnym życiem potwierdzić prawdziwości przekazywanego przez nas przesłania”¹⁶ – napisał Franciszek. Tym samym Papież podkreśla potrzebę zgodności i harmonii między życiem dziennikarza a jego działalnością zawodową.

Uczestnikom dorocznej konferencji Papież życzył wylania na nich obfitych darów Ducha Świętego: darów mądrości, zrozumienia i dobrej rady. Pragnął, by mieli spojrzenie, jakim Trzecia Osoba Boska dostrzega wielkie problemy świata. Kształtując w sobie to spojrzenie człowiek nie zamknie bowiem oczu na tych, którzy cierpią i szukają prawdziwego dobra wszystkich. Jedynie w Nim można pokonać choroby rasizmu, niesprawiedliwości i obojętności, które szpecą oblicze rodziny ludzkiej. Ludzie mediów przez codzienną swą pracę mogą pomóc innym zrozumieć ludzi i sytuacje, w których przyszło im żyć, patrząc oczami Ducha Świętego.

Pod koniec swego listu Papież zaapelował o rzetelność opinii i przekazywanie faktów. „Tam, gdzie nasz świat zbyt chętnie mówi przymiotnikami i przysłówkami, niech chrześcijańscy dziennikarze raczej wybierają rzeczowniki, które są sprzymierzeńcami prawdy i promują godność człowieka”¹⁷ – pisał Franciszek. Tam, gdzie świat widzi konflikty i podziały, dziennikarze powinni dostrzegać cierpiących i biednych oraz udzielać głosu siostram i braciom wołającym o miłosierdzie i zrozumienie.

---

¹⁶ „A true communicator dedicates himself or herself completely to the welfare of the others, at every level, from the life of each individual to the life of the entire human family. We cannot truly communicate unless we become personally involved, unless we can personally attest to the truth of the message we convey”. Zob. *Message of His Holiness Pope Francis*.

¹⁷ „Where our world all too readily speaks with adjectives and adverbs, may Christian communicators speak with nouns that acknowledge and advance the quiet claims of truth and promote human dignity”. Zob. *Message of His Holiness Pope Francis*.

Jak już wspomniano, list papieski nosi datę 30 czerwca. Stąd też Papież nawiązał do przeżywanej poprzedniego dnia uroczystości świętych Apostołów Piotra i Pawła, życząc, aby dalej tak mocna była więź katolickich mediów w USA z biskupem Rzymu. Papież apelował, aby wszyscy członkowie *Catholic Press Association* byli zjednoczeni w wierze i odporni na przelotne mody w kulturze, którym brak woni ewangelicznej prawdy. Prosząc o kontynuację wspólnej modlitwy o pojednanie i pokój w świecie papież Franciszek zapewniał ich o swej modlitwie za nich i ich rodziny. Prosił też, by pamiętali w modlitwie o nim i jego posłudze w Kościele.

Uczestnicy dorocznej konferencji byli zachwyceni skierowanym do nich listem Papieża. Podkreślali, że każdy jej uczestnik opuści to spotkanie bardziej zjednoczony w Kościele i zachęcony do przekazywania prawdy z miłością „razem, choć oddaleni od siebie” w katolickiej rodzinie komunikatorów. Misją współczesnego dziennikarza chrześcijańskiego jest budowanie jedności we współczesnym świecie naznaczonym konfliktami i polaryzacją, wznoszenie – by jeszcze raz przywołać wspomnianą na wstępie książkę – mostów zamiast murów.

STRESZCZENIE

Na skutek pandemii COVID-19 doroczna konferencja Stowarzyszenia Prasy Katolickiej w USA i Kanadzie (*Catholic Press Association of the United States and Canada*) odbyła się po raz pierwszy wirtualnie, w dniach od 30 czerwca do 2 lipca 2020 r. Stowarzyszenie to powstało w Columbus (Ohio) w 1911 roku. Od ponad stu lat upowszechnia wiadomości o Kościele i jego dziełach oraz przeciwdziała negatywnym wpływom prasy świeckiej zniekształcającej lub wypaczającej ten obraz. Papież Franciszek przesłał członkom Stowarzyszenia Prasy Katolickiej swój list, w którym zawarł wiele ważnych uwag na temat celów i zadań katolickich mediów. Nawiązując do hasła konferencji: *Together While Apart*, Papież podkreślił, że paradoksalnie poczucie wspólnoty pomiędzy ludźmi wyłoniło się z doświadczenia społecznego dystansu narzuconego przez pandemię. Jego zdaniem media katolickie powinny „budować mosty, burzyć mury, widzialne i niewidzialne, które uniemożliwiają szczerzy dialog i prawdziwą komunikację między jednostkami i wspólnotami”. W dalszej części listu Papież podkreślił, że „potrzebujemy mediów, które mogą pomóc ludziom, zwłaszcza młodym, odróżnić dobro od zła, wypracować zdrowy osąd oparty na jasnym i bezstronnym przedstawieniu faktów oraz zrozumieć znaczenie pracy na rzecz sprawiedliwości, zgody społecznej i szacunku dla naszego wspólnego domu”. Papież apelował też o rzetelność opinii i przekazywanie faktów. „Tam, gdzie nasz świat zbyt chętnie mówi przysłówkami i przysłówkami, niech chrześcijańscy dziennikarze raczej wybierają rzeczowniki, które są sprzymierzeńcami prawdy i promują godność człowieka”.

Słowa kluczowe: *Catholic Press Association*, cele i zadania katolickich mediów, biskup John England, pandemia COVID-19, „budować mosty, burzyć mury”.

SUMMARY

As a result of the COVID-19 pandemic, the annual conference of the Catholic Press Association of the United States and Canada was held for the first time virtually, from June 30 to July 2, 2020. The Association was founded in Columbus (Ohio) in 1911. For over a hundred years, it has been disseminating news about the Church and its works and counteracts the negative influence of the secular press that distorts or contorts this image. Pope Francis sent the members of the Catholic Press Association his letter, in which he made many important comments about the goals and tasks of Catholic media. Referring to the keynote of this year's conference: „Together While Apart”, the Pope emphasized that paradoxically the sense of community between people emerged from the experience of social distance imposed by the pandemic. In his opinion, Catholic media should be „capable of building bridges, defending life and breaking down the walls, visible and invisible, that prevent sincere dialogue and truthful communication between individuals and communities”. Later in the letter, the Pope emphasized that „we need media that can help people, especially the young, to distinguish good from evil, to develop sound judgments based on a clear and unbiased presentation of the facts, and to understand the importance of working for justice, social concord and respect for our common home”. The Holy Father also appealed for honesty of opinion and communication of facts. „Where our world all too readily speaks with adjectives and adverbs, may Christian communicators speak with nouns that acknowledge and advance the quiet claims of truth and promote human dignity”.

Key words: Catholic Press Association, goals and tasks of Catholic media, Bishop John England, COVID-19 pandemic, „building bridges, breaking down walls”.

BIBLIOGRAFIA

Message of His Holiness Pope Francis to the Catholic Media Conference sponsored by the Catholic Press Association, http://www.vatican.va/content/francesco/en/messages/pont-messages/2020/documents/papa-francesco_20200630_messaggio-catholic-press-association.html [30.06.2020].

Bridges not walls. A book about interpersonal communication, New York 1973, wyd. pol.: *Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi*, red. J. Stewart, Warszawa 2000.

Rogier L.J., Bertier de Sauvigny G. de, Hajjar J., *Historia Kościoła*, t. 4 (1715–1848), Warszawa 1987.

Skarżyńska K., *Dlaczego osobista komunikacja jest tak cenna?*, w: *Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi*, red. J. Stewart, Warszawa 2000, s. 9–11.